

XXI століття – «епоха інформації і наукових знань», «ера інформатизації». Підвищення якості освітнього процесу здійснюється шляхом використання новітніх технологій, адаптації в інформаційному просторі.

Поряд з цим заглиблення молодого людини в інформаційний простір привнесло в соціальне життя бездуховність, самотність, зменшення комунікативних зв'язків та знищення навичок невербального спілкування. Можливість візуального контакту, зчитування інформації з жестів, міміки втрачається з кожним роком все більше.

І що ми маємо натомість? Молоді люди, які вступають до вищого навчального закладу, зовсім не здатні будувати соціальні зв'язки зі своїми однолітками. Процес адаптації першокурсників до навчального процесу ускладнюється саме через відсутність навичок побудови комунікативних ланок як зі своїми однолітками так і з викладачами закладу.

Така ж картина спостерігається і у сімейному колі. Підлітки уникають «передачі знань» від своїх рідних, ховаючись в Інтернет-мережах та «черпаючи» звідти знання.

Така ситуація загострює стан духовного розвитку нового покоління, що ставить перед вищою освітою додаткові завдання, відбір певних компетенцій та пошук ефективних засобів їх формування.

Все частіше саме на плечі викладача припадає вирішення проблеми «духовного» розвитку особистості студентів, представників молоді. Розкриття внутрішнього світу особистості, привиття «досвіду поколінь» для виховання гармонійно розвиненого компетентного фахівця потребує педагогічної майстерності від викладача.

Ліннік Ю. В.
РДГУ

ПРАВОСЛАВ'Я ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА СВІТОГЛЯДУ

Автор намагається дослідити православ'я як особливу форму світогляду людини в XIX – XXI ст. і показати його значення протягом життя особистості.

Актуальність проблеми дослідження акумулюється у використанні православних цінностей в житті людини. Через призму православ'я автор оцінює поведінку й дії індивіда. В статті доведено, що православна віра існувала в суспільстві, але його цінності змінювалися в залежності від історичного періоду. В наш час відвідування церкви спостерігається, зазвичай, під час посту, великих релігійних свят і недільних літургій. Це зовсім не означає, що сучасне суспільство стало менше релігійним. Навпаки, люди відриваються від традиції (з якою асоціюється церква), стають більш самостійні і ліберальні в пізнанні нового. Коли ми говоримо, що містяни не знають звичаїв або їх не виконують, це не зовсім вірно. Просто вони надають звичаям не такий сакральний зміст як людина з сільської місцевості. Незважаючи на це, особистість проносить через своє життя православну віру, яка так необхідна в сучасному світі. Що би не трапилося в житті, приходить період, коли ми звертаємося до Бога: в дитинстві, в дорослому віці або в старості. В статті розглянуто православний світогляд, який змінює наше життя.

Світогляд – це система стійких поглядів індивіда на навколишній світ і явища, що відбуваються в ньому. Він набувається протягом усього життя, свідомо чи стихійно, і може змінюватися. На основі бачення світу і отриманого досвіду формуються принципи, переконання, ідеали, цілі, тобто те, що відрізняє зрілу самодостатню особистість.

Серед класифікації форм світогляду релігійний світогляд є найбільш неоднозначним. Носіями даного світогляду є речі та явища, що відбуваються в світі, та сприймаються перш за все через призму релігії і віри в божественне провидіння.

Реакція сучасного світського суспільства на різні віросповідання є неоднорідною – від категоричного неприйняття чи скептичного ігнорування до сліпого наслідування. Специфіка релігійного світогляду обумовлена опозиційним ставленням до багатьох наукових істин, які ставлять під сумнів ті чи інші релігійні догмати, на яких вищезгаданий світогляд ґрунтується. Хоча деякі вчені все ще притримуються антирелігійних поглядів, варто визнати, що релігія спонукає поглянути на світ по-іншому і зауважити, що деякі речі існують незалежно від того, віримо ми в них чи ні. Релігійний світогляд згладжує міжособистісні та внутрішні конфлікти індивіда з реальністю, дає відповіді на “вічні” питання. Без-

сумнівними плюсами релігійного світогляду є високоморальний спосіб життя і мислення, що підтримує здорову атмосферу в суспільстві та сприяє його гуманізації.

Особливе місце серед видів релігійного світогляду посідає православний світогляд, який формується в межах сповідання християнства східного обряду і його системи цінностей. До першої половини ХХ століття православний світогляд був частиною православного способу життя та на теренах поширення православ'я сприймався як щось само собою зрозуміле і підтримувався навколишньою дійсністю. В кожному місті чи містечку були православні церкви і в багатьох з них служби відбувалися вранці та ввечері, активне відвідування храму було продиктоване не лише особистою потребою, але також і суспільною необхідністю, навіть дещо “правилом гарного тону”. Весь спосіб життя був пронизаний православ'ям, апофеозом православного способу життя було чернецтво. Православні звичаї були частиною повсякденного життя, в широкому вжитку були книги православного змісту та церковного спрямування.

З плином часу і суспільно-політичними трансформаціями багатотисячолітній уклад суспільного життя неодноразово змінювався. Зараз православ'я – це острівець серед світу, що живе за зовсім іншими принципами, які все більш поглиблюють відстань між православною системою цінностей та суспільством, яким часто правлять амбіції та фінансові інтереси, а не альтруїстичні мотиви любові до ближнього. Проте православний світогляд це зовсім не екзотична річ, а одна з актуальних необхідностей сьогодення, адже православні цінності завдяки універсальності, навіть попри певний консерватизм, можна успішно адаптувати до сучасного життя.

Позиція православного християнина, бачачи в світі як хороше так і погане, притримуватися своїх світоглядних переконань, і мати православний підхід до всіх своїх справ, а не лише до церковного питання, керуватися православними принципами і за межами храму Божого.

Існує уявлення, що аби бути православним, достатньо епізодичного відвідування храму, молитися і хреститися під час літургій чи проходячи повз церкву, а в іншому можна і потрібно жити як всі та приймати участь в житті і всіх проявах нашого сьогодення. Побутує навіть думка, що

здійсненого в ранньому дитинстві хрещення цілком достатньо, щоб бути православним християнином. Вищезгаданих речей досить, щоб православним вважатися, але щоб ним справді бути, потрібно притримуватися православного світогляду. Розуміючи наскільки глибокий зміст православ'я і обов'язків православного християнина, можна зрозуміти, наскільки важко балансувати між ними та тоталітарними вимогами і глобальними завданнями які ставить сучасний світ, досягнути яких, не поступившись православними цінностями стає все важче.

Християнська відповідальність за кожен вчинок, життя згідно принципу “не робити ближньому своєму того, чого не бажаєш собі”, вміння дослухатися до совісті, яка є голосом Божим в кожній людині – це основоположні складові православного світогляду, без яких відвідування храму та зарахування себе до когорти православних буде лише формалізмом.

Часом доводиться бачити людей, які вирости в православній родині, мають поняття про вчення та загальні цілі православ'я, охоче відвідують храм, і все ж не можуть зайняти православну позицію відносно того, що відбувається навколо них. Не варто боятися мати православний погляд на життя і нести в життя християнську любов і прощення, які світ ніколи не зможе зрозуміти, але яких в глибині душі він потребує і навіть жадає.

На даний момент надається все більше значення положенню в суспільстві, професіоналізму, бо між людьми створюється і штучно підтримується атмосфера боротьби і конкуренції. Православ'я не надає цим якостям такої критичної цінності, переносячи акцент, перш за все, на християнську душу. Хоча світські тенденції невпинно проникають і в церковне життя, і часто доводиться чути, особливо від захоплених ново-навернених про бажання поїхати в великі центри православ'я, собори і монастирі, де збираються тисячі віруючих, і разом з одnodумцями осягнути всю важливість православних таїнств. Проте в православ'ї питання престижу ніколи не було визначальним, навпаки православний світогляд звільняє від нав'язливих стандартів сучасного соціуму та спростовує їх. І разом з тим, православний християнин не може і не повинен змиритися з багатьма негативними явищами що відбуваються все частіше і вже стали постійною рисою сьогодення. Прояви низькопробної масової культури в

соцмережах, фільми які демонструють на телебаченні, те, що вважає цікавим і над чим сміється нинішнє суспільство часто є неприйнятним не тільки для людини православної, а і для будь-якої людини з високими внутрішніми ідеалами.

Десятки військових конфліктів вирують по всьому світу, але ще страшнішою є загроза всесвітньої ядерної війни, яку можна розв'язати одним натисканням на кнопку. Рівень готовності до конфліктів на всіх рівнях неупинно зростає і лише православні християнські цінності дадуть змогу відрізнити чорне від білого і не піддатися на провокації агресії і бездуховності. Потрібно застосовувати християнські принципи в повсякденному житті, плекати якості істинного православ'я, якими є любов і прощення, безкорисливість та неупередженість, справедливість, толерантність, вміння відмовитись від багатьох спокус та надмірностей.

Православне світосприйняття і віра допоможуть з честю витримати всі випробування і виклики життєвого шляху та послужать джерелом натхнення та порятунку для тих, хто тільки буде шукати шлях до життя згідно заповідей Христових. В православному світогляді закладена повага до духовно-моральних та національних цінностей, принципів мирного співіснування та поваги. Благополуччя суспільства залежить від системи цінностей, яка переважає в ньому і від світоглядних установок кожного окремого громадянина. Заклик до формування почуття любові до людей і людства в цілому, відповідальності, доброзичливості, можна зустріти в багатьох світоглядних системах, але лише православний світогляд дає змогу продемонструвати, який духовний пласт і багатівікове підґрунтя лежать під цими традиційними рекомендаціями, які вперше виникли саме в релігійному середовищі, і є безцінними завдяки своїй гуманістичній природі.

Часто секулярний підхід змушує людей відмовлятися від виразу своєї віри у публічному житті. Але хоча багато апологетів концепції прав людини прагнуть дистанціювати суспільство від релігії та нівелювати її значення і релігійні погляди оголошуються приватною справою, проте згідно авторитетних оцінок 80 відсотків жителів планети є релігійними людьми. Релігія – це значимий, якщо не визначальний, фактор сучасного суспільства. Для православних християн очевидно, що людську гідність не можна собі уявити без її релігійно-духовного і морального виміру.

Таким чином, аналіз православного світогляду доводить, що недостатньо лише відвідувати храми, молитися, читати церковну літературу, вчитися катехізису, необхідно жити як православна людина, відноситися до людей з любов'ю і довірою. Мало любити Бога, важливо прощати своїм ворогам. На жаль, з кожним роком світ стає ворожим, в різних кутках нашої планети виникають більші чи менші локальні конфлікти, причина яких криється в недружньому ставленні до інших. Підсумовуючи вище сказане, варто наголосити, що шлях до спасіння тернистий. Бути православним чи ні, сповідувати іншу релігію чи бути атеїстом – вибір людини, від якого залежить не лише своє майбутнє, а й як мінімум – майбутнє свого оточення, як максимум – світу. В наступних дослідженнях релігієзнавчої проблематики буде розглядатися релігійна віра як феномен в сучасному світі.

Лопатченко І. М.

ХарPI НАДУпри Президентів України

СІМЕЙНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ФАКТОР ПРОВОКАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО СИРІТСТВА

Розглядаючи актуальність проблеми слід зазначити, що сімейне насильство – це основний фактор продукування соціального сирітства, діючий як безпосередньо, так і опосередкованою батьківською алкоголізацією.

Нормальне функціонування сім'ї може порушуватися внаслідок певних особливостей її життєдіяльності. Серед факторів, що сприяють порушенню її функцій, зазвичай фігурують особливості взаємодії між членами сім'ї, їх особистісні, характерологічні особливості, психосоціальний статус. У дисфункціональних сім'ях порушується психічне здоров'я, не забезпечується особистісний і духовний розвиток кожного члена сім'ї, замовчуються серйозні сімейні проблеми. внаслідок деформації сімейних ролей і порушення структури сімейної ієрархії відсутня практика конструктивного вирішення конфліктів, і основним засобом в таких сім'ях стає насильство.

До найбільш поширеного виду насильства щодо дітей молодшого віку відноситься нехтування їх основними потребами і інтересами з боку значущих дорослих. Гостре або хронічне нехтування основними потре-